

«IMMEMORIAL»: COGNOM MÉS COGNOM

Al senyor Jordi Vendrell, parlador a la Radio (i que alguns anomenen «El Senyor No, no, no, no» perquè talla així les frases dels seus interlocutors), presentador d'una popular, i de vegades divertida, emissió —*L'Orquestra*—, li hem sentit afirmar categòricament almenys dues vegades que l'ús de la conjunció «i» per a lligar el cognom patern amb el cognom matern era una tradició catalaníssima, des de temps «immemorial». El senyor Jordi Vendrell no té cap obligació de saber de tot, però hauria d'abstenir-se d'afirmacions categòriques en temes que desconeix. Nosaltres, que hem examinat centenars de llistes de noms de tota època (fogatges, censos, cadastres, etc., etc.); i per tant centenars de milers d'exemples de nominacions catalanes, ja hem demostrat que l'ús d'aquesta conjunció (usada al segle XVI per cabaler casat amb pubilla, o per hereu amb pubilla, o vidues —i es tractava aleshores, més que de cognoms, de noms de casa—) ha estat introduïda aquí per influència castellana; i imposada per la llei castellana posteriorment.

Potser sí que el senyor Jordi Vendrell creu que Don José Ortega y Gasset es posava la «y» com a manifestació del seu catalanisme!!

PUIGREDON

El Puigredon antigament tenia el seu propi terme amb les següents cases: Cal Millet, Cal Rafel, La Casa Nova, El Soler, Les Feixes, Jovans, Cal Marbà, i El Verdaguer. Avui, de totes aquestes cases, només n'hi ha dues d'habitades, El Soler amb masover, i Cal Millet amb les cases Rafel, Marbà i Verdaguer, que formen una sola hisenda. Un document de l'any 1120 ens parla d'una torre de Puigredon. Altres documents ens diuen que l'any 1569 s'estava construint la capella de Sant Joan de Puigredon.

De: «VIII Caminada popular de Torà (La Segarra). Ruta de Lloberola», 1989.

ÍNDEX

En el nostre pròxim número (XXXVIII, desembre 1989) publicarem l'Índex de les matèries publicades en els butlletins XXXI al XXXVIII (març 1988 a desembre 1989).

LA SOCIETAT D'ONOMÀSTICA

Secretariat general, i redacció del Butlletí: Balmes 173 (4-1), 08006 Barcelona.

Compte-corrent: 504-54, Agència 429 de la CPVE: *Societat d'Onomàstica* (E. Granados 26-28, 08008 Barcelona).

Junta Directiva: Albert Manent (President), Ramon Amigó (1er. Vice-president), Antoni Pladevall (2 Vice-president), Joan Miralles (3 Vice-president), E. Moreu-Rey (Secretari general), M^a. Àngels Vidal (Tresorera); *Vocals:* Cosme Aguiló, J. M. Albaigès, Antoni Bach, Gabriel Bibiloni, Vicenç Biete, Artur Bladé, Emili Casanova, Jordi Colomina, Ferran Jové, Antoni Llull, M^a. T. Montaña, Eugeni Perea, Modest Prats, Roser Ripollès, Joan Vicent Cavaller.

SOBRE EL TOPÒNIM XALAMERA

En temps de l'Abat Berenguer de Concabella —1268— es va fer la concòrdia i es va signar el canvi del lloc de Rosell per Xalamera entre el Convent de Benifassà i l'Orde de Sant Joan: «...intervino el Rey D. Jaime que aun vivia e hizo se convinieran las dos partes para quitarles gastos y trabajos en especial al Monasterio que era pobre...». «... que Benifasa aprueba la sentencia dada en favor de la Religion de S. Juan... y que el gran Maestro Fr. Gonzalo Pedro Perera y su Convento dieran i cedieran en compensacion del lugar de Rosell... la granja llamada Palomera (ó Chalamera) y con las 60 mazmudinas de censo...».

«De aquí vino el dicho que: “por el mal libell perdio el Abad Rosell y per esmena don aureli Chalamera” y tambien “Propter malum libelum perdidit Abbas Rosellum”¹».

Jo asseguraria que Xalamera ve de Cholomera i de Colomera.

1. Aquests textos estan trets dels Annals de Benifassà traduïts del llatí al català per Fra Miquel Joan Gisbert i, posteriorment, passats al castellà i continuats per Fra Joaquim Chavalera (Cavallera?) —1805—.

Desideri LOMBARTE ARRUFAT

LA CASETA DEL GUARGO (Butlletí d'Onomàstica xxxv, març de 1989).

He llegit i rellegit amb interès i satisfacció l'estudi de Querol Puig sobre «Noms de les edificacions aïllades del terme de Morella». Interès i emoció naturals en mi per ser fill de Pena-roja i en conseqüència veí i coneixedor d'algunes parts del terme de Morella.

A la nota 5, *la Caseta del Guargo*, puc afegir que al lloc d'Herbers (Jussans) el cognom *Guarc* o *Guarch* és corrent i ha donat topònims com *Ca(sa) Guarc*, el *Maset de Guarc* —està tocant al terme de Pena-Roja— i d'altres.

Tant a Pena-roja com al propi lloc d'Herbers, el femení de *Guarc* fa *Guarga* —dona d'en *Guarc*—. Per referir-nos a un membre d'aquesta família sovint diem, per exemple, «Pere, el *Guargo*» i el plural fa *Guargos*, i al *Maset de Guarc* l'anomenem més d'una volta *lo Maset del Guargo*.

D. L. A.

PROGRAMA PROVISIONAL DEL XV COL·LOQUI D'ONOMÀSTICA

Data: 6, 7 i 8 d'abril 1990

Temari: La metodologia en els treballs de toponímia.

Comunicacions sobre:

- a) Toponímia i antroponímia dels Països Catalans
- b) La metodologia en els treballs d'onomàstica: propostes i experiències.
- c) Onomàstica del Camp de Tarragona i comarques adjacents.

Extensió màxima de les comunicacions: 10 folis mecanografiats a doble espai.

Data màxima de presentació de les comunicacions: el 10 de març, a Reus

S'adreçaran a XV Col·loqui d'Onomàstica
Centre de Lectura
Carrer Major, núm. 15
43201 REUS

Tlf. (977) 30.41.43 (Secretaria del Centre)

Proposta de programa

Divendres 6, al vespre:

A les 7, recepció dels congressistes al palau municipal.

A continuació, visita al Centre de Lectura i inauguració d'una exposició de bibliografia referida a l'onomàstica.

Dissabte 7, tot el dia

Comunicacions, en una de les sales del Centre de Lectura.

Al vespre, es mirarà de convidar els assistents a algun acte (concert? teatre? ballet?...)

Diumenge, 8

Continuació de les comunicacions (si cal)

Reunió general de la Societat d'Onomàstica.

Al migdia, dinar de conjunt i comiat.

NOTA: A mig gener, s'enviarà una circular a tots els socis, amb el programa definitiu i acompanyant informació sobre la ciutat i sobre allotjaments.

Comitè executiu: Carles Maristany, Ramon Amigó, Miquel S. Jassans i Eugeni Perea.